הִלְכוֹת תִּשְׁעָה בְּאָב סִימָן תקנא

ח כל בו (סי׳ סב).
ט מְרִדְכַי שָׁם (סי׳ תרלט).
י מְצָאתִי כְּתוּב תְּשׁוּבָה אַשְׁכְּנַזִית (הובא בב״י ד״ה מצאתי).

(כז) **בְּתַמּוּז.** הגה: (ס) וּמַצְנִיעִים מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ וְאֵילָךְ (כמ) [כח] הַסַּכִּין שֶׁל שְׁחִיטָה (רבינו ירוחם נתיב י״א חלק ג׳ והגהות מיימוני (תענית פ״ה פק״ט)), שֶׁאֵין שׁוֹחֲטִים כִּי אִם לִצֹּרֶךְ מִצְוָה, כְּגוֹן (סא) לְחוֹלֶה אוֹ שַׁבָּת אוֹ מִילָה אוֹ פִּדְיוֹן הַבֵּן (סב) וְכֵיוֹצֵא בּוֹ: י חֵישׁ מִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁהַנּוֹהֲגִים שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל בָּשָׂר בַּיָּמִים הַנִּזְכָּרִים, (סג) מֻתָּרִים (כט) **בְּתַבְשִׁיל שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל בּוֹ בָּשָׂר,** (סד) טוְאַסּוּרִים בִּבְשַׂר עוֹף (סה) וּבָשָׂר מָלוּחַ וְיַיִן (סו) תּוֹסֶס, (סז) וּמֻתָּר לִשְׁתּוֹת יַיִן הַבָּדְלָה וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן. הגה: (סח) וְנוֹהֲגִין לְהַחְמִיר (סט) שֶׁלֹּא לִשְׁתּוֹת יַיִן בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן וְלֹא בְּהַבְדָּלָה (תשובת

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

חָמָץ, אַף עַל גַּב דִּכְנֶגְדָּרִים כְּהַאי גַּוְנָא אָסוּר הָכָא שָׁרֵי, כֵּיוָן שֶׁהָאִסּוּר מִשּׁוּם שִׂמְחָה וּבְחָמֵץ לֵיכָּא שִׂמְחָה וְהָאִסּוּר נָהֲפַךְ לְהֶתֵּר כוּ׳. עַיֵּן שָׁם, וּבְבֵאוּר הֵיטֵב נִשְׁמְעִי דִּבְרֵי הַט״ז בָּזֶה. וְעַיֵּן בְּבִרְכֵי יוֹסֵף (סק״ו) שֶׁכָּתַב שֵׁשׁ מִקִּלִּין לֶאֱכֹל בָּשָׂר מִבְּשַׁל שֶׁנִּשְׁתַּיֵּר מִפְּעֻדַּת שַׁבָּת, וְשָׁמַעְתִּי רְאָיָה מֵהָא דְּאִיתָא בְּחֻלִּין (יח.) אֲבָרִי בָּשָׂר נְחִירָה כוּ׳ וְכָתְבוּ הַפּוֹסְקִים לְהָקֵל בְּדָרְבָנָן, וְהוּא הַדִּין הָכָא דְּהָוֵי מִנְהָג בְּעָלְמָא אָמְרִינַן בֵּהּ הוֹאִיל וְאִשְׁתְּרִי לְשֶׁבֶת אִשְׁתְּרִי לְחֹל, וְאַף שֶׁיֵּשׁ לְדַחוֹת רְאָיָה זוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר, מִכָּל מָקוֹם אֵין לְמִחוֹת בְּמֻקְלִין, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּבְמִדְיָנֵתְנוּ לֹא שְׁמַעְתִּי מִי שֶׁמַּקֵּל בָּזֶה, וּמִי שֶׁמַּקֵּל בָּזֶה הוּא בִּכְלָל פּוֹרֵץ גָּדֵר. אַךְ אֲפִלּוּ בִּמְקוֹם שֶׁמֻּקְלִין בָּזֶה, אֵין לְהָקֵל אִם לֹא שֶׁהִכְנָה הָיָה לְצֹרֶךְ שַׁבָּת וּבְדֶרֶךְ מִקְרֶה וְסָבָה נִשְׁאַר לְחֹל, אֲבָל פָּשִׁיטָא אִם בִּשֵּׁל לְשַׁבָּת יוֹתֵר מֵהַצָּרִיךְ בִּכְדֵי שֶׁיִּשָּׁאֵר לוֹ לְחֹל, אִם יֹאכַל בְּחֹל פּוֹרֵץ גָּדֵר הוּא, דְּמֵעִקָּרָא לֹא אִשְׁתְּרִי לְשַׁבָּת כְּלָל שֶׁהֲרֵי אֵין צָרִיךְ לָזֶה כְּלָל בְּשַׁבָּת, וְהוּא פָּשׁוּט: **[כח] הַסַּכִּין.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בִּשְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב׳ סִימָן ל״ו דְּאִם אֶפְשָׁר לְמֹר לוֹ הַבָּשָׂר עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי לְהַשֹּׁר שָׂצָרִיךְ לִבְנֵי בֵיתוֹ שָׁרֵי בְּכָל עִנְיָן, וְאַף שֶׁהַבַּ״ח (סק״י) אוֹסֵר נְחִירָה אַף עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי אֵין דְּבָרָיו מַכְרִיחִים, דְּשִׁבּוּשׁ כִּי הַאי בְּמָקוֹם פְּסִידָא לֹא גָּזְרוּ חֲכָמִים, גַּם בְּנַחֵלַת שִׂבְעָה סִימָן (ע׳) [ע׳] מִתִּיר אֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה אֲפִלּוּ מִשּׁוּם הֲרָוָחָה בְּעָלְמָא, וְאִם אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי אֵין לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל אַף עַל פִּי שֶׁיִּשְׁתַּכֵּר בִּנְחִירָה יוֹתֵר (מִבָּשָׂר) [מִבְּשַׂר] כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בַּעֲבוֹדַת הַגַּרְשֵׁנִי סִימָן י״ג, וְעַיֵּן בְּשַׂעַר אֶפְרַיִם סִימָן נ״ז וּבְקִנְטְרֵס אַחֲרוֹן סִימָן י״ט וּבִתְבוּאוֹת שׁוֹר שָׁם. אַךְ בִּמְקוֹם פְּסִידָא שַׁאם לֹא יִתֵּן לְהַשֹּׁר יָבֹא לִידֵי הֶפְסֵד גָּדוֹל שֶׁהַשֹּׁר יִקְנֶס אוֹתוֹ בְּמָמוֹן הַרְבֵּה, מֻתָּר לְיִשְׂרָאֵל לִשְׁחֹט, וְאִם יוּכַל לְקַיֵּם מִצְוָה לְשַׁבָּת אוֹ שֶׁיִּתֵּן לְחוֹלֶה יֵשׁ לוֹ לְבָרֵךְ גַּם כֵּן עַל הַשְּׁחִיטָה, וְאִם אִי אֶפְשָׁר לְקַיֵּם לְשַׁבָּת שֶׁיִּשְׁחֹט בְּלֹא בְּרָכָה. אַף לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הַפְּרִי חָדָשׁ (וְכֵן כָּתַב בְּשִׁמְלָה חֲדָשָׁה שָׁם דִּבְעָלְמָא בִּכְהַאי גַּוְנָא מְבָרֵךְ אַף שֶׁשּׁוֹחֵט לְאֵינוֹ יְהוּדִי, שָׁאם יִמָּלֵךְ יֹאכַל מִמֶּנָּה, מִכָּל מָקוֹם כֵּאן שֶׁאָסוּר לוֹ לֶאֱכֹל בְּיָמִים אֵלּוּ אֵין לְבָרֵךְ גַּם כֵּן דְּ׳וְקִבַּלְתָּ׳ כְּתִיב (דברים כו ז). וְעַיֵּן בְּחִנּוּךְ בֵּית יְהוּדָה סִימָן כ׳ בְּעִנְיָן זֶה. וְעַיֵּן בְּפָנִים מְאִירוֹת חֵלֶק א׳ סִימָן ע״ה שֶׁכָּתַב רְאָיָה לְהַתִּיר הַנְּחִירָה מִדִּבְרֵי רַשׁ״י בְּשַׁבָּת דַּף ע״ה גַּבֵּי שׁוֹחֵט מִשּׁוּם מַאי מַחֲיַב כוּ׳. וְעַיֵּן בְּסִפְרֵי שׁוּ״ת בֵּית אֶפְרַיִם חֵלֶק א׳ סִימָן ל״ב וְקִנְטְרֵס אֲחַרוֹן סִימָן ל״ו בְּשֵׁם אֲדוֹנִי אָבִי זְקֵנִי הַגָּאוֹן מוֹרֵנוּ הָרַב אֱלִיעֶזֶר מִרְגָּלִיּוֹת זַ״ל שֶׁכֵּן כָּתַב בְּגִלְיוֹן מַשְׂאַת בִּנְיָמִין שָׁלוֹ) (וְהוּא הַבֵּן הַשְּׁלִישִׁי שֶׁל הַגָּאוֹן הַמְפֻרְסָם מוֹרֵנוּ הָרַב מְעַנְדִּיל מַרְגְּלִיּוֹת זַ״ל הָאָב בֵּית דִּין דְּקִהִלַּת פְּרֶעמִישְׁלָא כַּמְבֹאָר בְּמִגִּלַּת יַחְסִין הַנִּדְפָּס בְּסוֹף סֵפֶר מִטֵּה מֹשֶׁה עַל הַתּוֹרָה, עַיֵּן שָׁם). וְעַיֵּן בִּשְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק א׳ בְּאִשָּׁה נִדָּה שֶׁבָּאתָה לִשְׁאֹל אִם רְשָׁאָה לֶאֱכֹל בָּשָׂר, וְרֹאִי מַרְגֵּשָׁת (בִּסְפָּה) [בְּעִצְמָהּ] שֶׁאִינָהּ טוֹרֶלֶת מֵאֲכֹל חֵלֶב מֵחֲמַת מַחוּשׁ בְּגוּפָהּ, דְּסָתָם נִדָּה בְּעֵת זוֹב דָּמָהּ הִיא חוֹלָה קְצָת כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת בְּכֹתֻבּוֹת דַּף ס״ג, וּמֵהַאי טַעֲמָא הִתִּירוּ כַּמָּה פְּעָמִים לְמִינִיקוֹת שֶׁמַּתְרוֹת לֶאֱכֹל בָּשָׂר בְּיָמִים אֵלּוּ, אִי מְשׁוּם

בְּאֵר הֵיטֵב

רס״ג (סי״ב). וְיֵשׁ נִמְנָעִין אַחַר שְׁקִיעַת הַחַמָּה: (כז) **בְּתַמּוּז.** וּמִכָּל מָקוֹם מֻתָּר בְּשִׂאָר דְּבָרִים רְחִיצָה וְכוּ׳. רַשׁ״ל (שו״ת סי׳ צב). כָּתַב הַב״ח (סי״ד) מִי שֶׁקִּבֵּל עָלָיו בְּפָרוּשׁ שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל בָּשָׂר מִשְּׁבָעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז וְעַד תִּשְׁעָה בְּאָב אָסוּר גַּם בְּשַׁבָּת וְצָרִיךְ הַתֵּרָה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (ס״ק כז) מִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה לִי דְּכָל שֶׁלֹּא הוֹצִיאוֹ בִּלְשׁוֹן נֶדֶר אֶלָּא בִּלְשׁוֹן קַבָּלָה בְּעָלְמָא מֻתָּר בְּשַׁבָּת, וּבְסוּרִיָּה מִנְהָג גַּם כֵּן מֻתָּר, עַד כָּאן. וְט״ז סָעִיף קָטָן ט״ז כָּתַב בִּפְשִׁיטוּת דְּאֵין הַשַּׁבָּת בִּכְלָל וְאֵין צָרִיךְ הַתֵּרָה לְעוֹלָם, עַיֵּן שָׁם: (כמ) **הַסַּכִּין.** וְאֵין שׁוֹחֲטִין עַד י׳ בְּאָב, וְאִם חָל תִּשְׁעָה בְּאָב בְּיוֹם חֲמִישִׁי מֻתָּר לִשְׁחֹט אַחֵר חֲצוֹת לְכְבוֹד הַשַּׁבָּת. בַּ״ח (סי׳ תקנח ס״א). וְנִרְאֶה לִי דִּבְמִדְיָנָתֵנוּ שֶׁהָאֻמָּנִים יְהוּדִים אֵין אוֹכְלִין בָּשָׂר בְּיוֹם שִׁשִּׁי וּשְׁבִיעִי וְאִם כֵּן לֹא יִמְצָא קוֹנִים לִבְשַׂר טְרֵפָה, לָכֵן מֻתָּרִין לִשְׁחֹט בְּיוֹם רְבִיעִי דְּאִם לֹא כֵּן מִמְּנִעֵי וְלָא שָׁחֲטִי. מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כח) עַיֵּן שָׁם. וְאִם מֻתָּר לִנְחֹר בְּהֶמּוֹת עַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קי״ז בְּאַחֲרוֹנִים. וְעַיֵּן בְּתִשׁוּבַת עֲבוֹדַת הַגַּרְשֵׁנִי סִימָן (ט״ז) [י״ג] וּבְפָנִים מְאִירוֹת (ח״א) סִימָן ע״ה וּבְנַחֲלַת שִׁבְעָה (ח״ב סי׳ ע) וּבְחִנּוּךְ בֵּית יְהוּדָה סִימָן כ׳ וּבִשְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב׳ סִימָן ל״ו. וְאָחֵד שֶׁמְּשַׁאוֹ וּמַתָּנוֹ כָּל הַשָּׁנָה הוּא לְמֹכֶר בָּשָׂר לְשֵׁר כָּל בָּשָׂר שֶׁצָּרִיךְ לְכָל בְּנֵי בֵיתוֹ, מֻתָּר לִשְׁחֹט לוֹ בְּשַׁבָּת שֶׁחָל תִּשְׁעָה בְּאָב בְּתוֹכוֹ, וְלֹא יְבָרֵךְ עַל הַשְּׁחִיטָה כֵּיוָן שֶׁאֵין יִשְׂרָאֵל אוֹכֵל מִמֶּנָּה. חִנּוּךְ בֵּית יְהוּדָה סִימָן כ׳ וּשְׁבוּת יַעֲקֹב ל״ו. מִצְאתִי כְּתוּב, מִי שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לוֹ לֶאֱכֹל מַאֲכַל חָלָב, יֹאכַל בָּשָׂר עוֹף שֶׁלֹּא הָיוּ מְקֹרְבִין מִמֶּנּוּ קָרְבָּן וְגַם אֵין שְׁמִחָה אֶלָּא בִּבְשַׂר בְּהֵמָה. בַּ״ח: י (כט) **בְּתַבְשִׁיל.** וְנִרְאֶה לִי דְּשֶׁמָּן שֶׁל בָּשָׂר דִּינוֹ כְּבָשָׂר עַצְמוֹ וְאָסוּר לֶאֱכֹל תַּבְשִׁיל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שֶׁמֶן. וְהָאִידָּנָא נְהִיגִי עָלְמָא לְאֵסֹר אַף תַּבְשִׁיל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שֶׁמֶן, וְהָאִידָּנָא נְהִיגִי עָלְמָא לֶאֱסֹר אַף תַּבְשִׁיל שֶׁל בָּשָׂר, וְדַוְקָא בְּתַבְשִׁיל שֶׁל בָּשָׂר, אֲבָל אִם רַק נִתְבַּשֵּׁל בִּקְדֵרָה שֶׁל בָּשָׂר, פְּשִׁיטָא דְּמֻתָּר [אַחֲרוֹנִים]. וְנִרְאֶה כָּל שֶׁנָּפַל בָּשָׂר לְתַבְשִׁיל (סמ) וְיֵשׁ שִׁשִּׁים פְּשִׁיטָא דְּשָׁרֵי: (סד) **וַאֲסוּרִים בִּבְשַׂר עוֹף.** וּמִכָּל מָקוֹם מִי שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לוֹ לֶאֱכֹל מַאֲכָלֵי חָלָב, (סמ) מֻתָּר לוֹ לֶאֱכֹל בְּשַׂר עוֹף אוֹ בָּשָׂר מָלוּחַ שְׁלֹשָׁה יָמִים. וּמֵינֶקֶת שֶׁחָלְבָה רַע לַתִּינוֹק כְּשֶׁאֵינָהּ אוֹכֶלֶת בָּשָׂר, (ע) יֵשׁ לְהָקֵל אַף בִּבְשַׂר בְּהֵמָה: (סה) **וּבָשָׂר מָלוּחַ.** אֲפִלּוּ (עמ) מִזְּמַן מְרֻבֶּה, דְּמִכָּל מָקוֹם אִית בֵּהּ שְׁמִחָה קְצָת: (סו) **תּוֹסֵס.** דְּהַיְנוּ תּוֹךְ שִׁלְשָׁה לִדְרִיסְתּוֹ שֶׁהוּא מָתוֹק וְאֵינוֹ חָזָק וּפָסוּל לְגַבֵּי מְזַבֵּחַ, וְכֵן כָּל אֵלּוּ הַנַּ״ל. (עמ) מִכָּל מָקוֹם קְבָלוּ אֲבוֹתֵינוּ עֲלֵיהֶם לֶאֱסֹר כָּל מִינֵי בָּשָׂר וְיַיִן: (סז) **וּמֻתָּר לִשְׁתּוֹת וְכוּ׳.** דְּבָהָאי גַּוְנָא (עמ) לֹא קִבְּלוּ עֲלֵיהוּ כְּמוֹ דִּלְעִנְיָן שְׁאָר סְעוּדַת מִצְוָה: (סח) **וְנוֹהֲגִין לְהַחְמִיר וְכוּ׳.** כֵּיוָן דְּאֶפְשָׁר (עמ) לְמִטְעֲמֵהּ לְתִינוֹק, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׂאָר סְעוּדוֹת מִצְוָה: (סט) **שֶׁלֹּא לִשְׁתּוֹת יַיִן בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן.**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בְּשַׁבָּת אֵין רַשַּׁאי לְהַחְמִיר בָּזֶה, דְּאַף אִם חָל תִּשְׁעָה בְּאָב בְּשַׁבָּת (מָתָר) [נִדְחֶה] עַל יוֹם רִאשׁוֹן [מָתָר] וּכְדִלְקַמָּן בְּתִקנ״ד (סי״ט). וַאֲפִלּוּ אִם קִבֵּל עָלָיו בְּפָרוּשׁ שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל בָּשָׂר מִשִּׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז וְלָהְלְאָה (סנ) מֻתָּר בְּשַׁבָּתוֹת [וְכֵן בְּסְעוּדַת מִצְוָה], דְּכָל הַנּוֹדֵר אַדַּעְתָּא דְּמִנְהָגָא נוֹדֵר וְאֵין דַּעְתּוֹ עַל שַׁבָּת. אִם לֹא שֶׁהוֹצִיא זֶה בְּפָרוּשׁ בִּלְשׁוֹן נֶדֶר, שֶׁאָמַר (סנ) הֲרֵי עָלַי שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל בָּשָׂר מִשִּׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז (סנ) **וּמַצְנִיעִין מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ וְכוּ׳.** עַד (סנ) עֲשִׂירִי בְּאָב, וּבִמְקוֹם הַדְּחַק (סנ) יֵשׁ לְהָקֵל וְלִשְׁחֹט בְּתִשְׁעָה בְּאָב אַחַר חֲצוֹת, אָכֵן אִם חָל תִּשְׁעָה בְּאָב בְּיוֹם חֲמִישִׁי לְכֻלֵּי עָלְמָא מֻתָּר לִשְׁחֹט אַחַר חֲצוֹת לִכְבוֹד הַשַּׁבָּת. וְכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (ס״ק כח) וְאֵלֶּיהָ רַבָּה (ס״ק כט) דְּבִמְדִינָתֵנוּ שֶׁמְּנֻהָג הַנָּכְרִים שֶׁאֵין אוֹכְלִין בָּשָׂר בְּיוֹם שִׁשִּׁי וְשַׁבָּת וְשֶׁמָּא יִטְרַף וְלֹא יִמְצָא קוֹנִים לִבְשַׂר טְרֵפָה, מֻתָּר לִשְׁחֹט גַּם בְּיוֹם רְבִיעִי [דְּאִם לֹא כֵּן מִמְּנְעֵי וְלָא שָׁחֲטִי], כְּדֵי שֶׁאִם יִטְרַף יִהְיֶה מוּכָן לוֹ עַל יוֹם חֲמִישִׁי לְמֹכֵר: (סא) **לְחוֹלֶה.** אֲפִלּוּ חוֹלֶה קְצָת, וְאַף דִּבְסִימָן תקנ״ד סָעִיף קָטָן ט׳ כָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם דְּנָהֲגוּ קְצָת יוֹלְדוֹת מִשְּׁבָעָה בְּאָב וְאֵילָךְ לְמֶנַע מִבָּשָׂר וְיַיִן, הַיְנוּ (סז) שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם חֹלִי. וּמִי שֶׁחָכַר מֵהֶשֵׂר לְהָאֲכִיל בָּשָׂר לַעֲרֵלִים וְאִם לֹא יִשְׁחֹט יַפְסִיד, אֲזַי יִתֵּן מִכָּל בְּהֵמָה לְעַנִי חוֹלֶה אֵיזֶה חֲתִיכָה, וְאִי אֶפְשָׁר

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(סכ) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כז) וְט״ז בְּסָעִיף קָטָן י״ז: (סג) דְּאִם אָמַר הֲרֵינִי נוֹדֵר שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל בָּשָׂר [אֵין זֶה לְשׁוֹן נֶדֶר] [מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל עַיֵּן שָׁם]: (סד) בַּ״ח (סי״ד). וְכֵן מְצֻדֶּד הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) לְהַחְמִיר וְדִלְא כְּט״ז שָׁם: (סה) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כח) בְּשֵׁם הַב״ח (סי׳ תקנח). וְהֵינוּ לְמִנְהָגֵנוּ שֶׁאֵין אוֹכְלִין בָּשָׂר [בְּיוֹם] שֶׁאַחַר תִּשְׁעָה בְּאָב [שָׁם בְּבַ״ח]: (סו) מִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּסִימָן תקנ״ט סָעִיף י׳ (ס״ק לט): (סז) כֵּן כָּתַב הָרַב רַבִּי

(סח) בָּרוּךְ פְּרֵיינְקֶל בְּהַגָּהוֹתָיו (סי׳ תקנד ס״ק): י (סט) וְאַף כְּשֶׁאֵין שָׁם שִׁשִּׁים, כָּל שֶׁקַּפִּילָא יִשְׂרָאֵל טוֹעֵם וְאֵין בּוֹ טַעַם בָּשָׂר שָׁרֵי, וּטְעִימָה כְּהַאי גַּוְנָא אֶפְשָׁר דְּשָׁרֵי [פְּרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק כט)]: (ע) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כח) וְאֵלֶּיהָ רַבָּה (ס״ק כב). וְעַיֵּן שָׁם בְּאֵלֶּיהָ רַבָּה דְּכָל שֶׁכֵּן דְּמֻתָּר בְּתַבְשִׁיל שֶׁל בָּשָׂר: (עא) פְּרִי מְגַדִּים (מש״ז ס״ק יא) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (עב) הַגְּרָ״א: (עג) הַגְּרָ״א: (עד) שָׁם:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת תִּשְׁעָה בְּאָב סִימָן תקנא

מהרי"ל סימן (ק"ו) [ט"ו]), (ע) אֶלָּא נוֹתְנִים (ל) [ל] לְתִינוֹק. וּבְמָקוֹם דְּלֵיכָא תִּינוֹק, מֵתָר בְּעַצְמוֹ (עא) לְשָׁתוֹת (לא) הַבְדָּלָה. (עב) וּבְסְעוּדַת מְצָוָה, כְּגוֹן מִילָה וּפִדְיוֹן הַבֵּן (עג) *וְסִיּוּם מַסֶּכֶת (עד) וּסְעוּדַת (לג) [לב] *)אֲרוּסִין, אוֹכְלִים בָּשָׂר וְשׁוֹתִין יַיִן (עה) כָּל (לג) [לג] הַשָּׁיָכִים לַסְּעוּדָה, אֲבָל יֵשׁ לְצַמְצֵם (עו) שֶׁלֹּא לְהוֹסִיף. וּבַשַּׁבּוּעַ שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּתוֹכוֹ

*) (וְהָא דְּאִיתָא לְעֵיל סְעִיף ב' דְּאֵין עוֹשִׂין סְעוּדַת אֲרוּסִין נִרְאֶה לְעַנְיוּת דַּעְתִּי לְחַלֵּק דְּהָכָא

מֵרֵי דְּאֲרוּסִין שֶׁל מְצָוָה כְּגוֹן שֶׁאֵין לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַ"ן (ה: ד"ה שלחו) בְּשֵׁם רַב הַאי וְהֵבִיאוֹ הַבַּיִת יוֹסֵף בְּסִימָן זֶה (ד"ה ומ"ש ולפי).

בְּאֵר הֵיטֵב

לְעִנְיַן נְדָרִים גַּם בֵּית יוֹסֵף וְהַדְּרָכֵי מֹשֶׁה כָּתְבוּ לְאִסּוּר. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כט) עַיֵּן שָׁם. [מֵיהוּ דְּוַקָא בְּתַבְשִׁיל שֶׁל בָּשָׂר, אֲבָל כְּשֶׁנִּתְבַּשֵּׁל בְּקִדְרָה שֶׁל בָּשָׂר פְּשִׁיטָא דְּמֻתָּר. וְהַשֵּׁז (סק"ט) מַתִּיר בְּיֵינָן שֶׁנִּתְעָרֵב בְּתַבְשִׁיל אַף שֶׁיֵּשׁ בּוֹ טַעַם יַיִן, וְלִמְנָהָג הַנַּ"ל יֵשׁ לְהַחְמִיר]: (ל) **לְתִינוֹק.** וְכֵן כּוֹס בִּרְכַּת הַמָּזוֹן אַחַר הַמִּילָה נוֹהֲגִין לְתֵן לְתִינוֹק. וְדַוְקָא בְּתִינוֹק שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהִתְאַבֵּל עַל יְרוּשָׁלַיִם. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק לא). [וּמִשְּׁמָע שָׁם בְּמָגֵן אַבְרָהָם דְּלָאו דַּוְקָא מְשׁוּם מְצָוָה אֶלָּא אֲפִלּוּ בְּכָל שַׁבָּת זוֹ מֻתָּר, כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהִתְאַבֵּל עַל יְרוּשָׁלַיִם, אֲבָל בְּסֵפֶר אֶלְיָהוּ רַבָּה (ס"ק כד) חוֹלֵק עָלָיו דְּדַוְקָא מְשׁוּם מְצָוָה מֻתָּר, עַיֵּן שָׁם]: (לג) **הַבְדָּלָה.** אֲבָל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן יָבָרֵךְ בְּלֹא כוֹס. מַהֲרִי"ל (הלכות שבעה עשר בתמוז וט' באב): (לב) **אֲרוּסִין.** קָשֶׁה דְּהָא כָּתַב בְּסָעִיף ב' דְּאָסוּר לַעֲשׂוֹת סְעוּדַת אֲרוּסִין, וְכָתַב הַב"ח דְּכְשֶׁאֵין לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים שְׁרֵי לַעֲשׂוֹת סְעוּדַת אֲרוּסִין כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּשֵׁם הָרַ"ן (ה: ד"ה שלחו) עַיֵּן סָעִיף קָטָן ט', מֵיהוּ עַכְשָׁו נוֹהֲגִין אִסּוּר אֲפִלּוּ אֵין לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם: (לג) **הַשָּׁיָכִים.** זֶה לְשׁוֹן מַהֲרִי"ל (שם), וְדַוְקָא הָהוֹלְכִים מְשׁוּם קְרָבָה אוֹ מְשׁוּם רֵעוּת אֲבָל הַהוֹלְכִים לְשִׁמְחוֹת עֲבֵרָה הִיא בְּיָדָם. וּבְלְבוּשׁ (ס"י) פָּסַק כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּמַנְהָגִים (מנהגי חודש אב) דְּמֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ עַד תִּשְׁעָה בְּאָב לוֹקְחִין מִנְיָן מֵצְמָצָם וְיֵשׁ לְווֹקְחִים עֲשָׂרָה מִלְּבַד הַקְּרוֹבִים הַשָּׁיָכִים לְבַעֲלֵי הַסְּעוּדָה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּמְצָאתִי כְּתוּב דֶּשֶׁם הַשָּׁיָכִים לְסְעוּדָה מֻתָּרוֹת גַּם כֵּן בְּבָשָׂר וְיַיִן, וְדַוְקָא בְּמָקוֹם שֶׁמְּזַמְּנִין נָשִׁים לְסְעוּדָה זוֹ. וּמִי שֶׁשּׁוֹלְחִין לוֹ לַבַּיִת אִסּוּר לֶאֱכֹל כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סִימָן תקס"ח סָעִיף ב' בְּהַג"ה. וְנִרְאֶה לִי דְּוַקָא פְּסוּלֵי עֲדוּת מִקְּרֵי קְרוֹבִים. וּבְסִיּוּם מַסֶּכֶת אַף מִי שֶׁלֹּא לָמַד עִמָּהֶם יָכוֹל לֶאֱכֹל עִמָּהֶם מְשׁוּם קְרָבָה אוֹ רֵעוּת. [בְּסֵפֶר אֶלְיָהוּ רַבָּה (ס"ק כו) הוֹכִיחַ דְּבְסִיּוּם מַסֶּכֶת אִם לֹא נִזְדַּמֵּן לוֹ בִּלְמוּדוֹ כְּסִדְרוֹ הַסִּיּוּם לֹא יִמְהַר אוֹ לְאַחַר מְשׁוּם כָּךְ, וְאִם לֹא הָיָה עוֹשֶׂה סְעוּדָה בְּשָׁאר יָמִים אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂנָּה נְמִי עַתָּה עַיֵּן שָׁם]. וְנִרְאֶה לִי דְּאֵין לְנַהֵג קַלּוּת שֶׁנִּיהֶם אֶלָּא אוֹ כְּרֵמ"א וּבְקִלּוּ וּבְחֻמְרוֹ אוֹ כַּלְבוּשׁ, וְעַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קָטָן (י') [י"ח] כָּתַבְתִּי דְּאֲבָל תּוֹךְ שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ מֵתָר לֶאֱכֹל עַל הַסִּיּוּם, אֲבָל יֵאוֹר צִיט לֹא יֹאכַל שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְתִשְׁעָה בְּאָב שֶׁחָל בְּשַׁבָּת לְמַיְלָה וּבִתְשׁוּבָתוֹ לֹא הִזְכִּיר מִזֶּה, וְנִרְאֶה דְּכ"י בְּפְשִׁיטוּת לְאִסּוּר, שֶׁאֵינוֹ מִנְהָג פָּשׁוּט כָּל כָּךְ לַעֲשׂוֹת כָּל הָאֲכִלוֹת שֶׁל בָּשָׂר וְיַיִן כְּמוֹ שֶׁאֵינוֹ רַק מִנְהָג, אֲבָל סְעוּדַת מִילָה שֶׁלֹּא בִּזְמַנָּהּ אֵין לָהּ שֹׁרֶשׁ וְעִקָּר בְּשַׁ"ס, וְעוֹד דְּאֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת סְעוּדָה מִמַּאֲכְלֵי חָלָב וּשְׁאָר מַשְׁקִים, וְקָרוֹב אֲלַי לוֹמַר דְּמִי שֶׁאָכַל בָּשָׂר וְיַיִן בְּסְעוּדַת מִילָה שֶׁלֹּא בִּזְמַנָּהּ הָוֵי כְּפוֹרֵץ גָּדֵר כו', וְעַיֵּן הַשְּׁאֵלָה הָיָה שְׁיָלֵד נָמוּל שֶׁלֹּא נִתְגַּלָּה הָעֲטָרָה וְחָזְרוּ וּמָלוּ אוֹתוֹ בְּשַׁבּוּעַ שֶׁחָל תִּשְׁעָה בְּאָב בְּתוֹכוֹ, אִם מֻחָיָב לַעֲשׂוֹת סְעוּדָה וְאִם מֻתָּר בְּבָשָׂר וְיַיִן עַל סְעוּדָה זוֹ, עַיֵּן שָׁם וּבִסְפְתִּיחַת הַסֵּפֶר. וְנִרְאֶה שֶׁגַּם הוּא אֵינוֹ אוֹסֵר אֶלָּא בְּשַׁבּוּעַ שֶׁחָל תִּשְׁעָה בְּאָב אֲבָל בְּשַׁבּוּעַ הַקּוֹדֵם גַּם הוּא מוּדָה דְּמֻתָּר

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

תַּקָּנָתָהּ דִּידָהּ דְּסִתָּם מֵינִיקוֹת חוֹלוֹת קָצָת, אִי מְשׁוּם תַּקָּנַת הַוָּלָד, וּמַהַאי טַעֲמָא מְקִלִּין הַרְבֵּה דְּבָרִים בְּמֵעֻבָּרוֹת וּמֵינִיקוֹת. וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְחוּשׁ וְחֹלִי קָצָת שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִסְבֹּל וּבָא לִשְׁאֹל, יֵשׁ לְהוֹרוֹת לוֹ הַתֵּר לֶאֱכֹל בָּשָׂר עוֹף כִּי חֲמִירָא סַכָּנְתָּא מֵאִסּוּרָא. אַךְ מִי שֶׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁמַּאֲכָלֵי חֵלֶב לֹא יַזִּיק לוֹ כְּלוּם רַק שִׂרְעָתָה לֵילֵךְ אַחַר תַּאֲוֹת וּשְׁרִירוּת לִבּוֹ הוּא בִּכְלָל 'פּוֹרֵץ גָּדֵר יִשָּׁכְּנֶנּוּ נָחָשׁ' (קהלת י' ח) וְהָתֵי עֲוֹנוֹתָיו עַל עַצְמוֹתָיו (ע"פ יחזקאל לב כז) אֲבָל בְּלֹאו הָכִי אֵין לְהַחְמִיר, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְנִרְאֶה דְּהַכֹּל לְפִי רְאוּת עֵינֵי הַמּוֹרֶה, שֶׁאִם הָעָם פְּרוּצִים לְזַלְזֵל בְּעִבְרָה זוֹ יֵשׁ לְהַחְמִיר טְפֵי, וְעַל כָּל פָּנִים אֵין לְהַתִּיר שְׁנֵיהֶם בְּשֶׁוֶר וְיַיִן רַק אֶחָד לְבַד וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּסָעִיף קָטָן ל"ג בְּשֵׁם הַשְּׁבוּת יַעֲקֹב גּוּפָהּ חֶלֶק ג' לְעִנְיַן לַיְלָה שֶׁלְּפָנֵי הַמִּילָה, עַיֵּן שָׁם. גַּם יֵשׁ לוֹ לְהַמּוֹרֶה לְהוֹדִיעַ שֶׁאִם אֵינוֹ קָשֶׁה לוֹ הַרְבֵּה יֵשׁ לִמְנֹעַ מִשְּׁבָעָה בְּאָב וְאֵילָךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם סִימָן תקנ"ד (סק"ט) שֶׁנּוֹהֲגִין קָצָת יוֹלְדוֹת לִמְנֹעַ מִבָּשָׂר וְיַיִן עַיֵּן שָׁם בְּכַאר הֵיטֵב סָעִיף קָטָן ט': **י [ל] לְתִינוֹק.** עַיֵּן בַּאר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּשֵׁם יַעֲקֹב חֶלֶק ג' סִימָן ל"ו שֶׁבַּלַּיְלָה שֶׁלְּפָנֵי הַמִּילָה יֵשׁ לְהַחְמִיר בְּזִמַּן הַזֶּה שֶׁפָּשְׁטָה כוּ' שֶׁמְּזַלְזְלִין בָּאֲבִלּוּת שֶׁל תִּשְׁעָה בְּאָב וְרָאוּי לַעֲשׂוֹת גְּדֵר, וַאֲנִי מוֹרֶה לָהֶם הַתֵּר בְּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְהַתִּיר אֶחָד לְבַד, אוֹ בָּשָׂר, אוֹ יַיִן וּמַאֲכָלֵי חֵלֶב, לַעֲשׂוֹת זֵכֶר לַחֻרְבָּן כְּדֵי לְהוֹצִיא מִלִּבָּן שֶׁל צְדוּקִים. אָכֵן בְּיוֹם הַמִּילָה, שֶׁנֵּיהֶם מֻתָּרִים בָּשָׂר וְיַיִן לְכָל הַקְּרוֹבִים וַאֲפִלּוּ בְּשַׁבּוּעַ שֶׁחָל תִּשְׁעָה בְּאָב דְּהֵינוּ לְמִנְיַן עֲשָׂרָה מִלְּבַד קְרוֹבִים פְּסוּלֵי עֲדוּת, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְעַיֵּן בִּיד אֶפְרַיִם הַבַּאתִי מִדִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם שָׁם סִימָן (תרמ"ד) [תר"מ] (ס"ק יג) עַיֵּן שָׁם. וְשׁוּב רְאִיתִי בְּכַאר יַעֲקֹב שֶׁכָּתַב לְאִסּוּר וְהֵבִיא דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם סִימָן תר"מ, גַּם כָּתַב שֶׁכֵּן מִכְּאָר בְּחַיִּת יְאִיר סִימָן ע' שֶׁאֵינוֹ סְעֻדַּת מִצְוָה, וְכֵן נִרְאֶה מֵהַשֵּׁ"ך יוֹרֶה דֵּעָה סוֹף סִימָן קע"ח שֶׁכָּתַב שֶׁאֵין אִסּוּר מְשׁוּם 'עוֹרְכִים לַגֵּד שֻׁלְחָן' כו' (ישעיה סה יא), מִשְּׁמַע דִּמְצָוָה לֵית בַּהּ, וְכָתַב שֶׁכְּמַדְמֶה שֶׁכֵּן נוֹהֲגִים בְּפְרַנְקְפוּרְט דְּמִיָּן שֶׁאֵין אוֹכְלִים בִּסְעוּדָה זוֹ בָּשָׂר עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּאֵלְיָה רַבָּה סָעִיף קָטָן כ"ו שֶׁאוֹסֵר גַּם כֵּן וְעַיֵּן בִּשְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י ס"ק לג) שֶׁכֵּן כָּתַב בְּשֵׁם מַהֲרַ"י בְּרוֹנָא (שו"ת סי' קנב), וְעַיֵּן שָׁם (בשבות יעקב) שֶׁנִּשְׁאַל גַּם עַל שְׁלִישֵׁי

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

פְּשׁוּט דְּכָל זֶה (עה) מֵרֵי בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן דְּחֹל, אֲבָל בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן דְּשַׁבָּת שֶׁל שֶׁלֶשׁ סְעוּדוֹת פְּשִׁיטָא דְּשָׁרֵי: (ע) **אֶלָּא נוֹתְנִים לְתִינוֹק.** שֶׁהִגִּיעַ לְחִנּוּךְ וְיִשְׁתֶּה רֹב הַכּוֹס, וְדַוְקָא אִם לֹא הִגִּיעַ עֲדַיִן לְהִתְאַבֵּל עַל יְרוּשָׁלַיִם. (עו) וְדַוְקָא בָּזֶה שֶׁהוּא מְצָוָה, אֲבָל בְּלֹא מְצָוָה אַף שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְאַבֵּל אָסוּר בְּבָשָׂר וְיַיִן כְּשֶׁהוּא בָּרִיא: (עא) **לִשְׁתּוֹת הַבְדָּלָה.** אֲבָל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן (עב) יְבָרֵךְ בְּלֹא כוֹס, כֵּיוָן דֵּישׁ פּוֹסְקִים דְּאַף שֶׁלֹּשָׁה שֶׁאָכְלוּ אֵין צָרִיךְ כּוֹס, עַל כָּל פָּנִים בְּכֹהֲאי גַּוְנָא יֵשׁ לִסְמֹךְ עֲלֵיהוּ: (עב) **וּבִסְעוּדַת מְצָוָה וְכוּ'.** וּבָזֶה (עג) אֲפִלּוּ כּוֹס שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן יֵשׁ לְהַתִּיר לִשְׁתּוֹת, דְּלֹא גָּרַע מִיַּיִן שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה דְּהַתָּר: (עג) **וְסִיּוּם מַסֶּכֶת.** (עמ) וּמִכָּל מָקוֹם אִם לֹא נִזְדַּמֵּן בִּלְמוּדוֹ הַסִּיּוּם, לֹא יְמַהֵר אוֹ יְאַחֵר בִּשְׁבִיל זֶה. וְגַם אִם לֹא הָיָה עוֹשֶׂה סְעוּדָה בְּשָׁאר הַיָּמִים אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂנָּה גַּם עַתָּה. אָכֵן אִם נִזְדַּמֵּן כָּרָאוּי, (פ) מֻתָּרִין לֶאֱכֹל אַף אוֹתָן שֶׁלֹּא לָמְדוּ עִמָּהֶן, אִם הָיוּ הוֹלְכִין וּבָאִין גַּם בְּזִמַּן אַחֵר מְשׁוּם רֵעוּת: (עד) **וּסְעוּדַת אֲרוּסִין.** אַף דְּמִבָּאר לְעֵיל בְּסָעִיף ב' דְּאָסוּר לַעֲשׂוֹת סְעוּדַת אֲרוּסִין, אֶפְשָׁר דְּמֵרֵי שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת אֲרוּסִין אוֹ שֶׁלֹּא בְּבֵית אֲרוּסְתּוֹ דִּלֵיכָא שִׂמְחָה כָּל כָּךְ, וְיֵשׁ שְׁמוֹחָקִין אִלּוּ שְׁנֵי תֵּבוֹת [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק לד)]: (עה) **כָּל הַשַּׁיָּכִים לַסְּעוּדָה.** הֵינוּ (פפ) כָּל מִי שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בִּזְמַן אַחֵר לִסְעוּדָה זוֹ הֵן מֻחָמַת קְרָבָה אוֹ מֻחָמַת שֶׁהוּא אוֹהֲבוֹ. (פנ) וְנָשִׁים הַשַּׁיָּכוֹת לִסְעוּדָה בְּמָקוֹם שֶׁדֶּרֶךְ לְזַמְּנָן לַסְּעוּדָה גַּם כֵּן מֻתָּר. וְכָתַב הַחַיֵּי אָדָם (כלל קלג סט"ז) דְּאִשֶּׁת הַבַּעַל סְעוּדָה, מֻתֶּרֶת אַף בְּסִיּוּם מַסֶּכֶת וְכֵן בָּנָיו. וּמִי שֶׁשּׁוֹלְחִין לוֹ לְבֵיתוֹ אָסוּר לוֹ לֶאֱכֹל: (עו) **שֶׁלֹּא לְהוֹסִיף.** הֵינוּ מִי שֶׁלֹּא בָּא מֻחָמַת קְרָבָה אוֹ

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ס"ק לב) בְּשֵׁם מַהֲרַי"ל (הלכות שבעה עשר בתמוז ותשעה באב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:

(עה) אֵלְיָה זוּטָא (ס"ק יב). **וְאַפִלּוּ נִמְשַׁךְ הַסְּעוּדָה עַד חֲשֵׁכָה:** (עו) אֵלְיָה רַבָּה (ס"ק כד) וְדָגוּל מַרְבָּבָה (ס"ט) וּדְלֹא כְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק לא). וְהֶנֵּה בְּחַיֵּי אָדָם (כלל קלג סט"ז) רָאִיתִי שֶׁהֶעְתִּיק דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם, וּלְפָלָא כֵּיוָן שֶׁרַבִּים חוֹלְקִים עָלָיו וְכֵן בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים (הנהגת בין המצרים) הֶעְתִּיק לְהַחְמִיר כְּוָתֵיהוּ: (עז) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יב) אֵלְיָה רַבָּה וְשֶׁלְּחָנוֹת: (עח) וְאֵלְיָה רַבָּה (שם): (פפ) ט"ז (ס"ק יב) מִמַּהֲרַי"ל (שם): (פנ) מָגֵן אַבְרָהָם (שם) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת תִּשְׁעָה בְּאָב סִימָן תקנא

כ הרשב״א בתשובה (ח״א סי׳ שו). ל טור בשם הרמב״ן (תורת האדם ענין אבילות ישנה אות קב). מ שם. נ בהלכות שמחות (מהרי״ם מרגנסבורג סי׳ כד). ס קרית מועד קטן י״ז (ע״ב) וכאוקימתא דרב חסדא. ע טור בשם אבי העזרי (ח״ג סי׳ תתפב). פ מרדכי שם.

תִּשְׁעָה בְּאָב בְּתוֹכָהּ, אֵין לָאֵכֹל בָּשָׂר וְלִשְׁתּוֹת יַיִן (עז) רַק מִנְּיָן מְצֻמְצָם, וְזֶה אֶפְלוּ (לד) (עח) בְּעֶרֶב תִּשְׁעָה בְּאָב שָׁרִי (מנהגים (הל׳ תוס׳ סג) ומהרי״ל (הל׳ שבעה עשר בתמוז ותשעה באב)), וּבְלִבַּד שֶׁלֹּא יִהְיֶה בַּסְּעוּדָה שֶׁמַּפְסִיק בָּהּ (דברי עצמו): **יא** כ**כָּל מִי שֶׁאוֹכֵל בָּשָׂר בְּמָקוֹם שֶׁנּוֹהֲגִים בּוֹ אִסּוּר, פּוֹרֵץ גָּדֵר הוּא וְיִנְשְׁכֶנּוּ נָחָשׁ.** (וּמֻתָּר לִשְׁתּוֹת כָּל שֶׁכָּר, אֶפְלוּ שֶׁל דִּבְשׁ שֶׁקּוֹרִים מֶע״ד): **יב** (עט) ל**תִּסְפֹּרֶת שָׁבוּעַ זֶה, אֶחָד רֹאשׁוֹ וְאֶחָד כָּל שֵׂעָר שֶׁבּוֹ אָסוּר: יג** (פ) מ**וּבְזִקְן, כָּל שֶׁמְּעַכֵּב אֶת הָאֲכִילָה מֻתָּר: יד** נ**אָסוּר לְגַדּוֹלִים** (פא) **לְסַפֵּר לַקְּטַנִּים וּלְכַבֵּס כְּסוּתָם** (פב) **בַּשַּׁבָּת שֶׁחָל תִּשְׁעָה בְּאָב לִהְיוֹת בְּתוֹכָהּ.** הַגָּה: (פג) מִיהוּ בִּגְדִים שֶׁמְּלַפְּפִין בָּהֶם הַקְּטַנִּים לְגַמְרֵי שֶׁמּוֹצִיאִים בָּהֶם רְעִי וּמַשְׁתִּינִין בָּהֶם, הֲנֵי דַּאי (לה) (פד) מִשְׁרָא שָׁרֵי, וַאֲפִלּוּ בִּגְדֵי שְׁאָר קְטַנִּים נוֹהֲגִים לְהָקֵל (בית יוסף (ד״ה כתוב בהלכות)): **טו** ס**מִי שֶׁתִּכְפּוּהוּ אֲבֵלוּת** (פה) **שֶׁל מֵת וְשֶׁל שַׁבָּת זוֹ וְהִכְבִּיד שְׁעָרוֹ,** (פו) **מֻקָּל בְּתַעַר** (פז) **אֲבָל לֹא בְּמִסְפָּרַיִם, וּמְכַבֵּס כְּסוּתוֹ בְּמַיִם, אֲבָל לֹא בְּנֶתֶר וּבְחוֹל: טז** ע**יֵּשׁ נוֹהֲגִים** (פח) **שֶׁלֹּא לִרְחֹץ** (לו) (פט) **מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ,** פ**וְיֵשׁ נוֹהֲגִים** (פח) **שֶׁלֹּא לִרְחֹץ כָּל עֶרֶב שַׁבָּת וְנִמְנָע בָּזֶה, עֶבְרָה הִיא בְּיָדוֹ** (ס״ב) כָּתַב דְּמִי שֶׁרָגִיל לִרְחֹץ כָּל עֶרֶב שַׁבָּת וְנִמְנָע בָּזֶה, עֶבְרָה הִיא בְּיָדוֹ

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

דְּקִיל טְפֵי, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּעַצְמוֹ שָׁם סִימָן ר׳ הֲבֵאתִי לְעֵיל סָעִיף קָטָן ג׳, אַךְ גַּם לְעִנְיַן שְׁבוּעַ שֶׁחָל תִּשְׁעָה בְּאָב אֵין הַמִּנְהָג כִּדְבָרָיו, אֶלָּא אוֹכְלִין בָּשָׂר וְשׁוֹתִין יַיִן בְּסְעוּדָה בְּרִית מִילָה שֶׁלֹּא בְּזִמְנָהּ כְּמוֹ בְּזִמְנָהּ, וְהִפְרִישׁ עַל הַמִּדָּה בְּמָה שֶׁכָּתַב שֶׁהוּא כְּפוֹרֵץ גָּדֵר כו׳. וּמִשְׁמָעוּת דְּבָרָיו בְּכָל סְעוּדַת מִילָה שֶׁלֹּא בְּזִמְנָהּ, אַף בְּאֶמֶת כִּדְבָרָיו כֵּן הוּא, בְּאוֹתָן שֶׁלֹּא הָיָה אֶפְשָׁר לְמוֹל בְּזִמְנָם וְנִדְחָה מְזִמְנוֹ מֻחְמֶרֶת חֻלְשַׁת הַתִּינוֹק וְכַיּוֹצֵא שֶׁאֲרַע אֹנֶס שֶׁלֹּא נִמּוֹל בְּזִמְנוֹ, וְשׁוּב אַחַר שֶׁחָזַר לְאֵיתָנוֹ אוֹ עֲבַר הָאֹנֶס וְהִגִּיעַ זְמַנּוֹ לָמוּל אֶלָּא שֶׁדּוֹחִין עוֹד בְּמִתְכַּוֵּן לְיָמִים אֵלּוּ בִּכְדֵי שֶׁיֹּאכְלוּ הָרְאוּיִם בָּשָׂר וְיַיִן, לָזֶה נִקְרָא פּוֹרֵץ גָּדֵר אַף בְּיָמִים שֶׁקֹּדֶם שֶׁבּוֹעַ שֶׁחָל תִּשְׁעָה בְּאָב. וּמִלְּבַד זֶה הוּא אִסּוּר גָּמוּר לְהַשְׂהוֹת הַמִּצְוָה מִשָּׁעָה שֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁיּוּכְלוּ לָמוּל הַתִּינוֹק, וְהָעוֹשִׂים כֵּן בְּשָׁבִיל אֲכִילַת בָּשָׂר וְיַיִן אוֹ בְּשָׁבִיל תַּעֲנִית בְּכוֹרִים בְּעֶרֶב פֶּסַח וְכַיּוֹצֵא גְּדוֹל עֲוֹנוֹ מְנֻשׂוֹא וְצָרִיךְ לִמְחוֹת וּלְעַכֵּב עַל יָדָם, וְאַף אִם פְּתָאִים עֲבָרוּ וְעָשׂוּ כֵּן, אִסּוּר לָאֵכֹל עַל הַסְּעוּדָה הַהִוא שֶׁגָּרְמָה לְאִסּוּר שֶׁהֵיתִ מְצָוָה וְיִתְבָּאֵר בְּיוֹרֶה דֵּעָה אִם יִרְצֶה ה׳, וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה בְּשֶׁבִילוֹ אִסּוּר, וְעַיֵּן בְּפִסְחִים דַּף קי״ג (ע״ב) שְׁבָעָה מְנַדְּרִין כו׳ וּבְתוֹסָפוֹת שָׁם (קי״ד: ד״ה ראיז) דְּוָקָא שֶׁיֵּשׁ שָׁם אֲנָשִׁים מְהֻגָּנִים כו׳ עַיֵּן שָׁם. אֲבָל אִם לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָמוּל מִקֹּדֶם עַד שֶׁהִגִּיעוּ יָמִים הַלָּלוּ, אֲפִלּוּ הוּא שָׁבוּעַ שֶׁחָל תִּשְׁעָה בְּאָב יֵשׁ לְהַתִּיר לֶאֱכֹל בְּסְעוּדָה כְּדִין מִילָה בִּזְמַנָּהּ מַמָּשׁ, כֵּיוָן שֶׁמֵּחֲמַת הַמְּצָוָה שֶׁקַּיָּם הַיּוֹם וְהַרֵי קִיָּם הַיּוֹם מְצוַת מִילָה שֶׁהִיא מְשֻׁלֶּשֶׁת עָלָיו חוֹבָה, וּמַה בְּכָךְ שֶׁהִיא שֶׁלֹּא בִּזְמַנָּהּ כֵּיוָן שֶׁהִיא אָנוּס וְלֹא הָיָה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת קֹדֶם לִזְמַן הַזֶּה. וְכֵן מְבֹאָר לְהַדִּיא בְּסִימָן רמ״ט בְּמִנְהַג אַבְרָהָם סוֹף סָעִיף קָטָן ה׳ דְּבִמְלוֹת שֶׁנַּעֲבַר זְמַנָּהּ מֻחְמֶרֶת חֻלִּי, כְּשֶׁקָּל אֶחָד כָּךְ מִקְּרֵי זְמַנּוֹ קָבוּעַ דְּכָל שֶׁעָתָא וְשַׁעְתָּא זְמַנָּהּ הוּא שֶׁאִסּוּר לְהַנִּיחוֹ עָרֵל וְלָכֵן מֻתָּר לְקַבֵּעַ הַסְּעוּדָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת עַיֵּן שָׁם, וְתַמַּהּ אֵיךְ הֶעֱלִים עַיִן מִדִּבְרֵי מִגֵּן אַבְרָהָם אֲשֶׁר בְּדִבְרֵי הַמְּגֵן אַבְרָהָם סִימָן תקס״ח סָעִיף קָטָן י׳. וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן תקנ״ט בְּאֶשֶׁל אַבְרָהָם שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם פְּרִי הָאָרֶץ (ח״ב או״ח סי׳ ח) לְהַחְמִיר בְּמִילָה שֶׁלֹּא בִּזְמַנָּהּ וּמִשְׁמַע בִּנְדָחִית אַף מֻחְמֶרֶת אֹנֶס, וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּאַף דְּשָׁם יֵשׁ לְהַחְמִיר, דִּלְעִנְיַן לְבַטֵּל הַתַּעֲנִית תִּשְׁעָה בְּאָב מֻחְמֶרֶת הַיּוֹם טוֹב שֶׁלּוֹ יֵשׁ לוֹמַר כֵּיוָן שֶׁאֵינָהּ בִּזְמַנָּהּ לֹא מְהֻנֵּי לְבַטֵּל הַתַּעֲנִית, אֲבָל לְעִנְיַן חֻמְרַת בָּשָׂר וְיַיִן בְּיָמִים אֵלּוּ שֶׁהוּא מִמִּנְהָגָא בְּעָלְמָא אֵין לְהַחְמִיר, וַאֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בִּזְמַנָּהּ מֻחְמֶרֶת אֹנֶס עַדִיפָא. וְעַיֵּן שָׁם בְּאוֹר נֶעֱלָם שֶׁכָּתַב דִּסְעוּדַת מִילָה דְּגַם בְּסִיּוּם מְסֻכֶּת אֵין לַעֲשׂוֹת כִּי אִם כְּשֶׁנִּזְדַּמֵּן לוֹ דֶּרֶךְ לְמוּדוֹ כְּסִדּוּרוֹ מִכָּל מָקוֹם פְּשִׁיטָא דִּסְעוּדַת מִילָה אַף שֶׁלֹּא בִּזְמַנָּהּ מֻחְמֶרֶת אֹנֶס עַדִיפָא. וְעַיֵּן שָׁם בְּאוֹר נֶעֱלָם שֶׁכָּתַב דִּסְעוּדַת מִילָה

בַּאֵר הֵיטֵב

וְנִדְחֵה, אֵין לוֹ דִּין שַׁבָּת שֶׁחָל תִּשְׁעָה בְּאָב לְעִנְיַן זֶה וּבָזֶה כְּלֵי עַלְמָא מוֹדִים. מְגֵן אַבְרָהָם (ס״ק לה) וְעַיֵּן בִּשְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה: **(לד) בְּעֶרֶב תִּשְׁעָה בְּאָב.** וְנִרְאֶה לִי דְּעֶל כָּל פָּנִים יַעֲשֶׂנָּה קֹדֶם חֲצוֹת. מְגֵן אַבְרָהָם (ס״ק לז) עַיֵּן שָׁם: **יד** (לה) **מִשְׁרָא.** וּמִכָּל מָקוֹם יְכַבְּסֶם בְּצִנְעָה אִם אֶפְשָׁר. מְגֵן אַבְרָהָם (ס״ק לט): **טז** (לו) **מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ.** נִרְאֶה לִי שֶׁיּוֹלֶדֶת מֻתֶּרֶת לִרְחֹץ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שפ״א (ס״ג). וּבִבְרָכוֹת דַּף (ט״ז) [ט״ז] עַמּוּד ב׳ כָּתְבוּ תּוֹסָפוֹת (ד״ה אסטניס) דַּאֲפִלּוּ בְּתִשְׁעָה בְּאָב מֻתֶּרֶת לִרְחֹץ, עַיֵּן שָׁם, וְאֵין לְהָקֵל בָּזֶה דְּאֵין אָנוּ רְגִילִין כָּל כָּךְ בִּרְחִיצָה. רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁחָל בְּעֶרֶב שַׁבָּת יֵשׁ נוֹהֲגִין לִרְחֹץ לִכְבוֹד שַׁבָּת וְיֵשׁ רוֹחֲצִין בְּיוֹם חֲמִישִׁי שֶׁלְּפָנָיו. לְבוּשׁ (סט״ז) וּמְנֻהָגִים (הל׳ חודש אב בהגהות אות נז). וּבַ״ח (ס״ב) כָּתַב דְּמִי שֶׁרָגִיל לִרְחֹץ כָּל עֶרֶב שַׁבָּת וְנִמְנָע בָּזֶה, עֶבְרָה הִיא בְּיָדוֹ

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אַהֲבַת רֵעִים, (פג) רַק לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת, וַעֲבֵרָה הוּא בְּיָדוֹ: **(עז) רַק מִנְיַן מְצֻמְצָם.** הֵינוּ (פד) מִלְּבַד הַקְּרוֹבִים הַפְּסוּלִים לְעֵדוּת (פה) וּמִלְּבַד הַבַּעֲלֵי מִצְוָה, מַתָּר לְהוֹסִיף עֲשָׂרָה מִשּׁוּם רֵעוּת (פו) וְהַשְּׁאָר אוֹכְלִים מַאֲכָלֵי חָלָב. וְהֶנֵּה בִּלְבוּשׁ (ס״ק) כָּתַב דְּמֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ עַד תִּשְׁעָה בְּאָב לוֹקְחִין מִנְיַן מְצֻמְצָם, וְיֵשׁ לוֹקְחִים עֲשָׂרָה מִלְּבַד הַקְּרוֹבִים הַשַּׁיָּכִים לְבַעַל הַסְּעוּדָה. וְהֶנֵּה בְּחַיֵּי אָדָם (כלל קלג סט״ז) הָעֶתִּיק כְּהַלְבוּשׁ, אֲבָל בְּדַרְכּוֹ הַחַיִּים (דינים מדברים שאין אסורים רק מר״ח סי״ב) מַשְׁמַע דְּיוֹכַל לְנָהֹג לְהָקֵל (פו) כְּדַעַת הָרַמַ״א דְּמֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ עַד הַשָּׁבוּעַ שֶׁחָל בּוֹ תִּשְׁעָה בְּאָב מֻתָּר לְזַמֵּן כָּל הַשַּׁיָּכִים לַסְּעוּדָה וַאֲפִלּוּ כַּמָּה מְנְיָנִים. וְאִם חָל הַמִּילָה אוֹ הַסִּיּוּם מַסֶּכֶת בְּתִשְׁעָה בְּאָב שֶׁחָל בְּשַׁבָּת, לְכָלֵי עָלְמָא (פח) מֻתָּר לְזַמֵּן כָּל קְרוֹבִים שֶׁיִּרְצֶה: **(עח) בְּעֶרֶב תִּשְׁעָה בְּאָב שָׁרִי.** וּבִלְבַד (פט) שֶׁיַּעֲשֶׂנָּה קֹדֶם חֲצוֹת: **יב** (עט) **תִּסְפֹּרֶת וְכוּ׳.** וְאֶחָד הָאִישׁ וְאֶחָד הָאִשָּׁה שָׁוִין לְאִסּוּר, וְאֶפְשָׁר שֶׁיֵּשׁ לְהַתִּיר בְּאִשָּׁה [לְגַלַּחַ] רִבּוּי שֵׂעָר דִּצְדָעִין [פְּרִי מִגְדִּים (משׁ״ז ס״ק יג)]: **יג** (פ) **וּבְזִקְן.** וְהֵינוּ (צ) הַשָּׂפָה: **יד** (פא) **לְסַפֵּר לַקְּטַנִּים.** דִּקְטַנִּים נַמִּי שַׁיָּךְ בְּהוּ חִנּוּךְ, (פב) אִי מִשּׁוּם אֲבֵלוּת אוֹ מִשּׁוּם עָגְמַת נָפֶשׁ: **(פב) בַּשַּׁבָּת שֶׁחָל וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(פג) מְגֵן אַבְרָהָם (ס״ק לה) בְּשֵׁם מַהֲרִי״ל (הל׳ שבעה עשר בתמוז ותשעה באב): **(פד)** ט״ז (ס״ק יב). **ומִמְּגֵן אַבְרָהָם** (ס״ק לה) **מַשְׁמַע דְּמִשְׁרָא מִנְיַן מְצֻמְצָם עִם הַקְּרוֹבִים: (פה) וְסַנְדָּק וְהַמַּכְנִיס וְהַמּוֹצִיא (שקורין קוואטער) נַמִּי הוּא בִּכְלָל הַזֶּה** [פְּרִי מִגְדִּים (א״א ס״ק לה)]: **(פו)** מְגֵן אַבְרָהָם (ס״ק לו): **(פז)** אֲכָל לְפֶלֶא לָמָּה לֹא הֶעֱתִיק הַדֶּרֶךְ הַחַיִּים דִּכְשֶׁבּוֹעַ שֶׁחָל תִּשְׁעָה בְּאָב אֵין לְזַמֵּן כָּל הַשַּׁיָּכִים לְסְעוּדָה, דִּבְזֶה שָׁוִים הַמְּגֵן אַבְרָהָם וְהַלְּבוּשׁ, וְאוּלַי דִּסְבִירָא לֵהּ כְּמִסְקָנַת הַשַּׁ״ז דִּ״ע דְּשָׁוִים הֵם לְקֻלָּא עַיֵּן שָׁם: **(פח)** מְגֵן אַבְרָהָם (ס״ק לו): **(פט)** מְגֵן אַבְרָהָם (ס״ק לח): וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים. **וּבְבִגְדֵי יֶשׁ** (ד״ה ס״ק לז) **כָּתַב דְּלְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי יְחִישׁ וִימַהֵר לַעֲשׂוֹת קֹדֶם חֲצוֹת, אֲבָל אִם נִמְשַׁךְ הַסְּעוּדָה לְאַחַר חֲצוֹת אֵין כָּאן בֵּית מִחוּשׁ רַק שֶׁלֹּא יִהְיֶה יוֹתֵר מֵעֶשְׂרָה, וְאֶפְשָׁר דְּדָוְקָא לְאֵלּוּ הַלּוֹמְדִים בְּעִצְמָם: יג (צ)** וְעַיֵּן בְּבֵ״ח (ס״ט) מַה שֶּׁהִקְשָׁה אַדִּבְרֵי הַמְחַבֵּר מִיּוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ש״צ (ס״א) דְּהָתָם פָּסַק דִּבְאֹבֶל תּוֹךְ שִׁבְעָה אָסוּר, וְעַיֵּן בְּמַאֲמַר

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah